

SERBSKI · CYRKWINSKI · DŽEŇ

48. serbski ewangelski cyrkwinski džen
18. a 19. junija 1994 w Njeswaćidle

"Knježe, škituj naše Serbstwo" (Jan Wattar)

Sobotu, 18. junija

- 14.00 hodź. zahajenje cyrkwinskeho dnja w Božim domje
- 14.30 hodź. kofejowa přestawka
- 15.00 hodź. založenje Serbskeho ewangelskeho towarstwa

Njedzelu, 19. junija

- 9.30 hodź. swjedzenske kemše z Božim wotkazanjom
zdobom kemše za džěci
- 11.00 hodź. postrowy našich hosći
- 12.00 hodź. wobjed w "Njeswaćanskim dworje"
- 13.00 hodź. přestawka z ludowymi spěwami
- 14.30 hodź. poswjećenje tafle za fararja Jurja Mjena
- 15.00 hodź. kónčna zhromadźizna: "Serbske Njeswaćidło"
- 16.00 hodź. zakončenje cyrkwinskeho dnja

Wšitkich Serbow wutrobnje přeprošuje

Jan Malink, předsyda

Što nas wočakuje na cyrkwinskim dnju?

Hrono cyrkwinskeho dnja "Knježe, škituj naše Serbstwo" je wuwzate z kěrluš "Wulki Božo...", kotryž je Njeswaćanski farar Wattar tak wuběrny zeserbsčić. Dotal njebě cyrkwinskeho dnja, na kotrymž njebychmy z połnym hłosom tutón kěrluš zanjesli. Tuž njech nas Wattarjowy chwalbny kěrluš přewodźuje na cyrkwinskim dnju w Njeswaćidle.

Sobotu popołdnu chcemy rozmyslować wo založenju "Serbskeho ewangelskeho towarstwa", wo čimžsmy hižo w zańdženym "Pomhaj Bóh" čitać móhli. Njewočakujemy, zo wukonja towarstwo dźiwy, tola mamy nadźiju, zo zamóže z Božej pomocu wšelake serbske ewangelske předewzaća spěchować.

Na njedzelných kemšach, kotrež so zaso wot Serbskeho rozhłosa wusyłaja, předuje serbski superintendent Albert. Chorosće dla njemóže so na zańdženym cyrkwinskim dnju we Wojerecach předować, tuž njech so to lětsa stanje!

Wobjed budže w rjenje wobnowjenej korčmje "Njeswaćanski dwór". Nowe su tež plaćizny: 20,- hriwnow za wobjed a kofej. Mějachmy w přihotach wobmyslenja, hač to tak pónđe, ale što sej chcychmy! Za džěci a za našich wukrajnych hosći so plaćizna wězo wot jónžo zniži. Cyrkwinski džen je jenož jónu za lěto, a za dobry wobjed a kofej to snadź každy rad zaplaći. W připołdnišej přestawce chcemy hnydom w korčmje naše ludowe pěsnje spěwać a wšelake nowinki zhonić.

Njedzelu popołdnu spowjenci so při starej farje wopomnjenjska tafle za Jurja Mjena, kiž bě jedyn z přěnich serbskich basnikow a wuznamny Njeswaćanski farar. Serbske towarstwo "Jutnica" w Njeswaćidle je so hižo dołho wo připrawjenju tafle přecowało. Na kónčnej

Klětko w Njeswaćidle

Foto: Maćij

zhromadźiznje, kotraž so přizamknje, chcemy na Jurja Mjena spominać, tola tež na druhich wuznamnych fararjow wosady a na tych Serbow, kiž so so prócowali wo zdźerženje Serbstwa a cyrkwinskeje mysle we wosadze. Bóh Knjez chcył wšitke předewzaća žohnować.

J.M.

Bože słowo za nas

"Ty samlutki znaješ wutrobu wšěch čłowjeskich džěci" (1. kniha kralow 8,39)

Čłowjeski duch je w zańdženych lětdzesatkach a lěstotkach hobersce postupił. Wědomosć a technika stej nam wobradźilej tajke polěpšenja našeho žiwjenja kaž hišće ženje do toho w stawiznach čłowjestwa. Myslimy na wuspěchi w přeslědženju swětnišća abo na wunamakanje computerow, bjez kotrychž sej naše žiwjenje hižo předstajić njemóžemy. Tež w medicinjce so slědzi a wunamaka, tak zo je přerězna staroba ludźi wo lětdzesatki postupiła. Tež psychologija, wědomosć wo duši a wo duchu čłowjeka, je wjele hódančkow wuhodała. Wěmy džensa, kajke komplikowane procesy wotběža w našich mozach, prjedy hač so za něšto rozsudzimy.

W Swjatym pismje namakamy wuprajenje, zo Bóh samlutki znaje wutrobu wšěch čłowjekow. Kak mamy to zrozumić? Je to snadź jenož tehdy wěro bylo, hdyž njebě čłowjeski duch hišće tak wysoko wuwity kaž džensa, tak zo njebychmy my na tajku mudrosć hižo pokazani byli? Lěkarjo a psychologjo wušuša nam poslednje hódančka našeje wutroby. Hdy by tak bylo, potom njebychmy hižo Boha trjebali a bychmy móhli Bože słowo nabok połožiť. Tola zdawna tomu tak njeje. Hižo na cyle jednore prašenje nam wědomosć hač dotal wotmołwy dała njeje: Je wutroba čłowjeka, to, štož jeho w najhlubšich nutrinach postajuje a wjedže, dobra abo skažena? Je čłowjek wot přirody sem dobry abo hubjeny? Wo sebi drje by kóždy prajił, zo je wón dobry, ze wšelakimi słaboscemi drje, ale w cyłku tola dobry. Pola druhich ludźi sej hižo tak wěsći njejsmy.

Cyrkej w Njeswaćidle

Foto: Maćij

Wědomostnicy su husto tež pomocnicy najhóršeje manipulacije čłowjeka. Tole spóznamy na příklad při wabjenju, kiž nam telewizor kóždy džen do domu sće. Na rafinowane wašnje spytaja nas manipulować, zo bychmy sej tu abo tamnu wěc kupili. Abo myslimy na wójnu mjez słowjanskimi ludami na Balkanje. Wědomosć a technika stejitej w službje bjezmyslného zaničowanja. Hida postajuje ludy a wjedže je wot jedneje hróžbnosće k drugej. Hdže su přičiny toho? Nimala zda so tuta wójna kaž wobkrućenje bibliskeho słowa, zo je wutroba čłowjeka zła wot młodosće sem.

Bóh znaje našu wutrobu. Wón wě, štož smy. Wón znaje

naše słabosće a zmylki, našu njewěru a naše dwěle. Wón nas lěpje znaje hač my sami sebje. Tola znać - to rěka po bibliji stajnje tež lubować. Hadam spózna Jěwa a ju z tym lubowaše. Bóh nas lubuje. Wón je nam, runje dokelž nas znaje, svojeho Syna posłał, zo by wón nas wjedł na prawy puć a nam zdo był wodawanje našich winow. Moja, a zawěsće tež twoja wutroba je njeměrna, bojazna, hórka, poľna njespjelnjenych sonow a žadosćow. Bóh to wšitko wě a znaje. Wón pokazuje tebi w Jezusu Chrystusu puć k měrnej, spokojnej wutrobje. Poručmy so tutomu Božemu wjedženju. Podajmy so na puć jeho lubosće.

Jan Malink

Lětni kěrļuš

Pój, wutroba, a wjesel so na darach Boha svojego we lubym lětnim času. Wšo rjane je za čłowjekow; tuž njech na pyše zahrodow so čłowske mysle pasu!

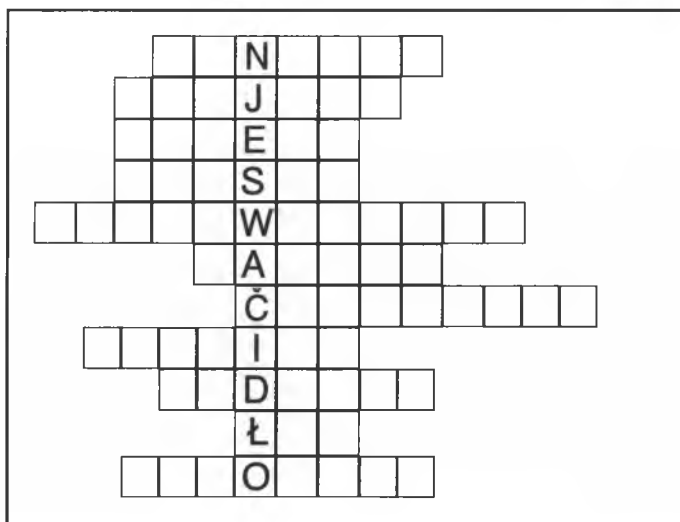
So štomy z lisćom zelenja, so zemja krasnje wodžěwa, kaž kryja z rubom blida. Hlej, tulpy a tež lilije su woblečene rjeniše hač Salomona žida.

Pod njebjom škowrončk fifoli, a z twarjenjow so w radosći do polow hołbje maja, htós soľobika lubozny nětk pjelnja hórki, doliny: džak Bohu ptački praja.

Tuž ja tež mjelčeć njemóžu, ja Bože skutki chwalić chcu, kiž widžu w našim kraju: hdyž spěwa wšitko stworjenje, njech tež mi z erta kěrļuše so žórlo přeliwaju!

P. Gerhardt

Za naše džěci

Njeswaćanska wosada je lětsa hošćielka serbskeho cyrkwinskeho dnja. Znajecé Wy tež dalšu a blišu wokolinu tuteje wsy? Wjele wjesela při hódanju!

Tam skutkowaše basnik Handrij Zejler - wjes sewjernje Njeswaćidla - woda, kotraž přez wjes pluskoce - serbska wjes juhowuchodnje Njeswaćidla - wokřesne město - hórka, wuchodnje Njeswaćidla - wjes z prazwěrjencom - město zapadnje N. - serbska katolska wjes, hdžež stej tohorunja barokowy hród - wjes, kotraž słuša k wosadze.

Nalětnja synoda ew.-luth. krajneje cyrkwyje w cyrkwi Třoch kralow w Drježdžanach

Hizo lěta je z wašnjom, zo přiwobroći so synoda na nalětnim schadźowanju wosebitej kaž tež načasnej temje a wo njej přemysluje. Wuslědk přemyslowanja su potom kročeje, kotrež do praktiskeho džěta, a jeli trjeba, tež k přeměnjnym wašnjam džělawosće wjesć dyrbjeli.

Na tutym schadźowanju diskutowaše a wuradźowaše so wo wobšěrnym polu "džěta z młodostnymi". Prof. Ratzmann (Lipsčanska uniwersita) rěčeše wo šansach a wobćežnosćach cyrkwinskeho młodzinskeho džěta. Zo by so synodalam tute zbliziło, wuhotowachu młodostni přěni wječor program. Jedna Budyska band zahra, spěwne a rejwanske skupiny so předstajachu. Widzachmy wideo wo Lipsčanskich skupinach, kotrež bydla we wottorhanskich chěžach. Tam spytaja socialni diakonojo na husto bjezorientowanych młodostnych skutkować. Džěto to ze swětłom a scinom. Alkohol, tobak a padustwa su tu hłowne problemy. Tutym młodostnym pokazac, kak tež hinak dze, žada sej wutrajnosć a wěste začuce. Wuprajenje młodostneho wujasnja nuzu mnohich. Wón rjekny: "Naš nan pije, mać je zadwělowana, wobaj stej bjezdžělnaj. Doma so prawje nječuju, a hdy bych sej žiwjenje wzał, njeby nihtó sylzu po mni ronil."

Wobhladachmy sej tež wideo wo nowym młodzinskim domje w Budyskej Strowotnej studni. To je zawěsće dobry puć, młodžinu hromadzić, je to wotewrjeny dom. Wón wotwabi młodžinu wot drohow, přetož młodžina pyta zhmoadnosć, a puć k ewangeliije je pola mnohich dołhi proces. Tajkile dom wšědnje wotewrjeny měć, žada sej wjele džěta. Njejsu tam jenož kruće přistajeni młodžinscy sobudžělačarjo, ale tež wjele "čestnohamtskich". Tući čestnohamtscy, kiž dyrbjaja wulki džěl křescanskeho młodzinskeho džěta wukonjeć, dyrbjeli so bóle připóznać. Wšudže pobrachuja socialni diakonojo, młodžinscy džělačarjo a domy za młodžinu. Naša cyrkwe je při tym jenož jedyn pomocnik. Położenje młodžiny cyłkownje polěpsić je wěc stata a našich politikarjow.

Tež we wobšěrnej rozprawje diakoniskeho skutka hraješe młodzinska pomoc we wšej swojej rozhažkowanej formje wulku rólu. We wobtuku krajneje cyrkwyje džěta wjace hač 8000 ludźi w diakoniji. Tole njeje jenož wothladanske džěto a džěto w chorownjach. Diakonija je tež džěto w socialnych stacijach, pomoc za zbrašnych, poradźowanje dołžnikow, dwórnišćowe misionstwo, pomoc za bjezdomnych, za džěci, wočerstwjenje za maćerje a swójby. Za wšitke tute služby trjebaja so ludźo, kotřiž njedyrbjaja jenož wutrobu za tute džěto měć, wone žada sej tež kwalifikaciju a dalekubtanje za specialne wobtuki.

Synoda měješe wosebitemu zakonjej přihłosowac. Je to zrěčenje ze zakonskej mocu mjez Swobodnym krajom Sakska a Ewangelsko-lutherskej krajnej cyrkwy Sakskeje. Tute podpisaštaj 24. měrca 1994 ministerski předsyda Biedenkopf a prezident krajnocyrkwinskeho zarjada Hofmann. Po přihłosowanju sakskeho sejma so wopismje wuměnitej. Přěni kroć w stawiznach krajneje cyrkwyje so počahi stat - krajna cyrkwe na krute prawniske zakłady staja. Wjace hač dvě lěće džělaču jurisća a cyrkwinsky prawiznicy, zo bychu zakonski tekst za wobě stronje kmany napisali. Dale dyrbjěše synoda cyrkwinski zakon wo wosadnych zwjazkach a zakon wotwarje cyrkwinskeho wustawoweho a zarjadniskeho sudnistwa wobzamknýć. Tute zakonje běchu nuzne, zo by so prawniska runosć mjez krajnymi cyrkwjami stworiła.

Dalši zakon předwidzi wutworjenje farskich městnow z 50 % službu.

Synoda wobzamkny zawjesć nowe spěwarske 1. adwenta 1994. Wone su ze swojim spěwnym džělom samsne we wšěch němsskorěčnych krajach. Štóna přikład w Awstriskej ewangelske kemše wopyta, može swoje spěwarske sobu wzac. 20 lět je so minyło wot přěnich přemyslowanjow hač k doskónčnemu wobsahej. Kak budzeja naše nowe serbske spěwarske wupadać? Budzeja wone jenož čěni kižešiwk jako wudospołnjenje?

Kurt Latka, synodala

Cyrkej we Łupoji

Foto: A.M.

Ani prócy ani časa njeje za swój serbski lud lutować K 125. posmjertninam Křescana Kulmana

Młodzi njesebični narodni prócowarjo

Doba narodneho wozrodźenja našeho luda, w lětdžesatkach srjedz zašeho 19. lěstotka, měješe nimoměry sylny wuznam za rozwiće cyłkowneho duchowneho žiwjenja serbskeje ludnosće. Běše to wosebje mloda serbska inteligencija, kiž je tehdy hoberske džěto za narodne a kulturne wuwice Serbow wukonjała. K wonym mladym njesebičnym narodnym prócowarjam, kotřiž so wokoło Handrija Zejlerja a Jana Arnošta Smolerja hromadźachu, běchu wosebje tež młodzi serbscy wučerjo kaž Korla Awgust Kocor, Jan Radyserb-Wjela, Jan Bohuwěr Mučink, Jan Bartko, Jan Jurij Melda a druzy.

A z nimi wjaza so tež mjeno serbskeho ewangelskeho wučerja a kantora, narodneho prócowarja a spisowacela Křescana Kulmana, na kotrehož 125. posmjertniny w tutym měsacu spominamy. Skutkowanje tu teje wosobiny běše jara spomóžne za zdźerženje narod-

nych pozicijow w pruskej Hornjej Łužicy w mjenowanej dobje. Přemało su so w našich stawiznach zastužby Kř. Kulmana hódnotili a propagowali, tutoho nimoměry pilneho čłowjeka, kotryž njeje ženje ani časa ani prócy za zdźerženje a sylnjenje serbstwa a za spěchowanje serbskeho pismowstwa lutował.

Wusko so H. Zejlerjom spřecelił

Křescan Kulman bě so 14. awgusta 1805 w Małej Nydeji pola Wojerec jako syn bura narodil. Po wopyće ludoweje šule a wukubtanju jako wučer na wučerskim seminarje w Delnim Wujězdze, wučese najprjedy wot 1824 do 1831 w bliskich Lipinach. Wlěče 1831 powołaču jeho za wučerja a kantora do wjeski swogeho powołaanskeho wukubtanja, do Delnjeho Wujězda. Tam je potom 38 lět spomóžnje a přikladnje jako serbski pedagoga hač do swojeje smjerće 13. meje 1869 skutkował. Serbskej wokolinje a

krajinje, w kotrejž je čas žiwjenja z wulkej lubosću džěłať a tworil, su so pozdžišo wulke rany přez brunicowu industriju nabili, kotrymž so džensa přeco hišće dalše přidruža.

Wot Delnjeho Wujězda wšak njeje smjerc daloko do Łaza, w kotrymž wot lěta 1835 Handrij Zejler jako wosadny farar skutkowaše. Z nim je Wujězdzanski wučer a kantor so bórže wusko spřečeliť. Tež wobě swójbje haještej potom tutu sprawnu zwjazanosć. Tak na přikład njeje Zejler za swoju přenju džowčičku Madlenu Hilžu šoť po kmótow do knježich hrodow, ale k swojim přiwuznym a najlubšim přečelam.

Tak kmóťreše jej tež Křescan Kulman, kaž běše Zejler hižo kmóťriť jeho synej Gustawej.

H. Zejler je tež Kř. Kulmana wěsće pohnuť serbsce pisać. Tak bu wón wot samoho založenja "Tydženskeje Nowiny" w lěće 1842, kotrejž přeni redaktor H. Zejler běše, z jeje pilnym a spuščomnym dopisowarjom. Pisaše do njeje nastawki a přinoški, kiž mějachu lud džělować a kublać. Nadeńdzemy z njej wot njeho na přikład tajke titule kaž "Čert přeni palencar", "Kak maš so zadžeržec, hdyž wot chorosće stanyl sy?" abo "Je to možno", w kotrymž pisa wo njebjeskich zjawach, wo začmću slónca a druhim. Swoje originalne nastawki a literarne přinoški nadeńdzemy tehdy tež w druhich serbskich časopisach kaž wosebje w "Misionskim časopisu", "Zerničce" a "Łužičanu". Kř. Kulman přizamkny so tež hnydom z cyłej swojej wutrobu hibanju młodych Serbow ze zahajenjom doby narodneho wozrodženja w třicetych lětach. Po založenju wědomostneho towarstwa "Mačicy Serbskeje" w lěće 1847 samozrozumliwje do njeho zastupi a jeho zaměry z wotpowědnymi přinoškami spěchowawaše.

Bratraj - dobraj a horliwaj wóťcincaj

Jako spisowacel běše Kř. Kulmann přenjtne powědančkar. Je napisał na džesać wobšěrnišich ludowych powědančkow za młodych kaž starych. Jeho najdlěše ma 142 stronow. K tomu přizamkny so znajmjeńša hišće dwanatk krótsich. Do wěsteje měry do-

pominaja jeho powědančka tež na Jana Bohuwěra Mučinkowe, jeho dobrego přečela, serbskeho doprědkarskeho wučerja a spisowacela, kotryž nimale pjeć lětdžesatkow w Zemicach skutkowaše. Najhódnijej twórbje Mučinka stej jeho načasne powědančko "Hribowčeno" a historiske powědančko "Hród na Zhorjelskej horje Landskrónje". Runje tak kaž wón běše Kř. Kulman tež znaty pčofar a je spisał knižku "Serbski wustojny pčofar, abo Kak dyrbiš w serbskim kraju pčofy plahowac, zo by najwjacy wužitka wot nich měł?"

Kř. Kulmanowe powědančka maja zwjetša dwaj titulej (hlej deleka dalše přikłady), štož wuchadža z toho, zo je do wobsaha rady nabožinsku wučbu a moraliske powučenje zapletł. Džěl jeho powědančkow je wudała Mačica Serbska w swojich Mačičnych spisach. Wjetšinu pak je wudał sam w nakładnistwje swojeho bratra Jana Kulmana, kotryž skutkowaše jako měščanski wučer we Wojerecach a sej tam mału knihičiščernju kupi. Wnjejspisy swojeho bratra a dalše serbske wutwory čišćeše. Wot lěta 1854 čišćeše tež ewangelski cyrkwinski mēsačnik "Misioniski Posoť", a to darmo. Často před wudaćom swojich twórbow je Křescan Kulman čitarjom přez wosebite přizjewjenje na wosebitym łopjenu na nowinku skedžbniť a swojemu ludej doporučil, sej knihu wobstarac a čitać.

Tak kaž H. Zejler je tež Kř. Kulman rady z pomocu satěry chcył swój lud kublać. Rjane přikład toho je jeho powědančko "Mots Tunka powěda Hansej Depli swoje podeńdženja z Kukečanskeje korčmy".

Kubljanju luda mějachu tež słužić Kř. Kulmanowe basnje. W nich so wosebje jeho humoristiska, satěriska žilka wobtýščuje. Tute je potom zhromadžene wudať pod charakteristiskim napisom "Bórcate, kaľate a palate čmjely, wosy a šeršenje. To je: satěriski wot-hłós ze Serbow". Do zběrki je tež přijal wšelake basnje H. Zejlerja.

Kř. Kulman so runje w swojich pēsnychach jako nasłědnik H. Zejlerja pokazuje, runje štož basnisku družinu nastupa. Wón wšak bě jemu tež po starobje

bliši (so lěto po Zejlerju narodzil) hać tamni, kotřiž běchu wo džesać do pjatnaće lět młódsi hać wonaj.

Starosć wo kubljanje serbskeje džěćiny a młódziny

Hłowna zaslužba Kř. Kulmana leži pak na pedagogiskim polu. Nimo swojich satěriskich basnjow je tež pisał pēsnički za džěći a to samo hišće prjedy hać Jan Radyserb-Wjela. Zhromadnje z H. Zejlerjom wuda přenjtne "Krótkke kěrľuše a spěwarske za serbske šule" a potym zběrku z luboznym titulom: "Zahrodka kwětkojta. To je dwójce dwaceći serbskich spěwow za pěčne serbske džěći". W zběrce je sydom wšelakich basnikow zastupjenych, najwjace basnjow je wot H. Zejlerja.

Za rozwučowanje w šuli je Kř. Kulman sam spisał a wudať "Serbsko-němski A.B.C. z wobrazami za elementarne šule". Je to fibla k nawuknjenju čitanja a pisanja w serbsčinje a němčinje. Za serbsku młódzinu je tež wudať Čorny kós a drózna. To je: poť kopy a tři serbskich spěwow za młody, wjesoťy lud" (kopa = 60 kusow J.N.). Za nju a za serbsku džěćinu je jako přeni Serb wobdžělať stawiznu wo Robinsonje, kotruž je jendželski politikar, nowinar a spisowacel Daniel Defoe za dorosćenych napisał a kiž 1719 w Londonje wuńdže. W swojim wudaću Kř. Kulman awtora njemjenuje. Takle stej na titulnej stronje přenjeho wudaća 1862: "Robinson. Rjane powědančko, wosebje za młodych ludzi. Po němskim zložene wot K. Kulmana". Čišćana bu tež tuta přenja serbska kniha ze swětoweje literatury pola jeho bratra Jana we Wojerecach. W předsłowje swojeje knižki Kř. Kulman mjez druhim praji, zo je stawiznu do "lubeje maćernej reče zložil, tola pak nic přeložil. Přetož hdy bych jenu za druhim přeložował, da bych knižki k najmjeńšemu jónu wjetše być dyrbjaťe hać nětko su..." A dale so praša: "Hać budže mi što za moje džěto džak wjedzić? Pola nas je wjele zawjercaných hłowow, kotřiž hidža přocowanja w serbskej reči, zacpja swoje dobre dary a ľoľa za cuzymi drjebjenčkami; čí so njebudža na tutym džěle wjeselić. Čim bóle budžeja so

čí dobri wjeselić a so radowac: wšitke swěrne serbske wutroby; wosebje pak, kaž so nadžiju, budža tute knižki lube wšitkim pěčnym džěćom."

Wěmy, zo je so kniha "Robinson" wot Kř. Kulmana z džakownosću młodych a starych Serbow přiwzała a so w šuli kaž doma samo hać do našeho časa čitaja. Naš wuznamny literarny stawiznar zašleho lětototka Korla Awgust Jenč hódnosće mjez druhim z tutyimi słowami skutkowanje a tworjenje Kř. Kulmana: "Bě jedyn z najsprawnějšich Serbow a najplódnějšich spisarjow nowišeho časa... a je wjele originalneho spisał a njeje jenož knihi za domjace natwarjenje, ale tež za serbske šule a za zabawu wudať. Njebě jenož dobry powědar za lud, kiž je Serbam najpřeniše powědančka do rukow dať, ale runje tak dobry serbski pēsner..." Wo nim a jeho bratru Janu praji dale, zo bēštaj "dobraj wóťcincaj, jedyn jako horliwy serbski spisowacel a druhij jako horliwy serbski čišćer".

Najhódnije powědančka Křescana Kulmana

- "Michaľ abo štož čłowjek syje, budže wón tež žnjeć"
- "Jan abo spěwaj a džěľaj"
- "Bonifacius abo přindž k nam twoje kralestwo"
- "Jan Hus abo swjećene budž twoje mjeno"
- "Gustaf Adolf abo wumóž nas wot zľeho" (najwobšěrniše)
- "Bože džěćo. Hodowne rozřěčowanje Božeho džěsća z njebjeskimi wobydlerjemi"
- "Powěsće z Božeho kralestwa" (wjacore mjeńše powědančka)
- "Tři njewjesty a štwórta ma kwas" Jurij Nuk

Z Delnjeje Łužicy

"Spěchowanske towarstwo za serbsku reč w cyrkwi" je mjeno noweho delnjoserbskeho towarstwa, kotrejž je so štwórtk popoľdnju, dnja 14. haperleje 1994, w Dešnj/Disen pola Choćebuza založilo. Jako předsydu wuzwolichu čí džesaćo založerjo towarstwa knjeza fararja Helmuta Hupaca z Korjenja/Kahren, jako městopředsydu Dešanskeho fara-

rja Dietera Schütta. W meji da so towarstwo pola notara zapisać. Z lěta 1988 wobstejaca cyrkwinska džěłowa skupina Serbska namša pak so njerozpušći.

Nowozałożene towarstwo chce spěchować nałożowanje serbskeje řeče w ewangelskich wosadach, w kotrychž je džensa hišće žiwa serbska ludność, a chce řeč serbskeje biblije a serbskich nabožinskih tradicijow w Delnjej Łužicy zachować pomhać.

Docpěć ma so to z prawidłownym zarjadowanjom serbskich kemšow, z nabožinskim přinoškom w Serbskim rozhlósu a w serbskich nowinach, z poručenjom a spěchowanjom nabožinskeje wučby w šulach ze serbskeje wučbu a ze spěchowanjom wědomostneho džěła na rewiziji serbskich tekstow Božeho pisma, kaž je sej towarstwo to mjez druhim do swojich wustawkow zapisało.

Biblija je so posledni raz w delnjoserbskej řeči w lěće 1868 čišćała, serbske kemše su so w Braniborskej w nacistiskim času zakazałe, wšitke přecowanja wo wožiwjenje serbskeho wosadneho žiwjenja po wojnje su ewangelska cyrkej w Berlinje a Braniborskej, ale tež zamotwići w mnohich serbskich

wosadach w Delnjej Łužicy wotpokazowali.

W lěće 1987 pak so na priwatnu iniciatiwu podołhej, lětdžesatki trajacej přestawce přeni raz zaso na wosadne popołdnjo w delnjoserbskej řeči do Dešanskeje cyrkwy přepryso. Wothłós běše wjele wjetši, hač so serbscy organizatorojo nadzjachu. Tež džensa liči so na delnjoserbskich kemšach z přerěznje 60 do 120 wobdźelnikami wjacje kemšerjow hač na mnohich němskich Božich službach.

Ličba delnjoserbskich kemšow je w běhu lět drje stupala, wobmjezuje so pak tuchwilu na šěsć do wosom razow lětnje. Přece wo husćiši slěd, t.r. znajmjeńša měsacnje jónu, njehodźi so hižo z čestnohamtskim skutkowanjom skupiny Serbska namša spjelnić. Wospjet je so ewangelska cyrkej w Berlinje a Braniborskej napominała, zo měła wona wutworić džěłowe městno za serbskeho duchowneho, kotryž měł so službnje wo organizaciju delnjoserbskich kemšow, wonabožinu a cyły rjad druhich wáženych serbskich cyrkwinskih naležnosćow starać.

Cyrkwinska wyšnosť pak dotal tomu njewotpowěduje, byrnjež běše so wosadny wu-

běrk synody ewangelskeje cyrkwy hakle w měrcu t.l. zaso zasadnje pozitiwnje k přecowanjam delnjoserbskich křesćanow wo maćernorěčne wosadne žiwjenje wuprajil. Skiča so tež nahladna pjenježna podpěra za wšelake projekty, nic pak za krute přistajenje serbskeho duchowneho.

Tak móže so džensa bjezdweła zwěšćić, zo je cyrkej w Braniborskej drje swoju tradicionelnu antiserbsku poziciju wupušćila, wona njeje pak hišće zwólniwa, swoju winu na germanizaciji Serbow w zańdženosci zjawnje přiznać a konsekwentnje wo zarunanje zawinowaných škodow so přecować abo znajmjeńša te aktualne, jara skromne přeća serbskich wěriwych spjelnić.

Statistika delnjoserbskich kemšow, kotruž je skupina Serbska namša wudžěłała, pokazuje: Tuchwilu maja wosady w delnjoserbskim řečnym teritoriju přerěznje dwě, tři lěta čakać, doniž njejsu zaso jónu na rjedze. A tež hdy bychu so po přeću měsacnje delnjoserbske kemše swječiće, njeby so w kóždej wosadze raz wob lěto serbsce předowało. Tuž je čim čěšo zrozuzmić, zo čí 2,4 milionu ewangelskich wěriwych w Berlinje a Braniborskej a sta

duchowni a dalši zamotwići cyrkwy njespjelnja zwostatej małej hórstce Delnich Serbow jich skromne přeća wo duchowne zastaranje w maćernej řeči, byrnjež -wězo- na rjanych słowach a zrozumjenju problemow njepobrachowało a nihtó z nich -pječa- ničo přećiwo Serbam njeměť.

Hač drje nowozałożene towarstwo naruna a dočini, štož je bjezdweła poprawny službný nadawk cyrkwy, kotraž džě za to cyrkwinski dawk bjerje a wot stata podpěru dostawa?

Zajimawy je tež fakt z Delnjeje Łužicy, kiž so w cyrkwinskih zastojnstwach ani njepřeje: Z wosadow, kotrež wobhladujemy džensa hišće jako němsko-serbske, nazběra so wjacje na cyrkwinskih dawkach hač z němskich (abo prajmy lěpje dospołnje přeněmčených) wosadow. Tež tule da so hišće wučitać hłuboko zakorjenjena pobožnosť našich delnjoserbskich krajanow.

W. Měškank, Choćebuz

PS. Přichodne delnjoserbske kemše budu njedzělu, dnja 26.06.1994, popołdnja w 9.30 hodž. w Radušu (pod hołym njebom, při přistawje), předuje Juro Frahnow z Picnjaja.

Wosadne popołdnjo z knjezom superintendentom Albertom
Foto: Bigonowa

Lipsčanska disputacija

W stawiznach cyrkwy su wšelake daty wosebje wážno, dokelž so tehdom wo něčim rozsudžeše, štož měješe dlěši čas wuznam, druhy samo hač do přitomnosće. Mi so zda, zo Lipsčanska disputacija k naj-

wuznamnišim podawkam cyrkwinskih stawiznow njesłuša. A tola ma wona wěsty wuznam za nastace ewangelskeje cyrkwy. Tohodla chcemy tu na nju spominać.

Disputacija je so wotměła

wot 27. junija hač do 16. julija 1519, potajkim před 475 lětami. Bě to rozestajenje wo prawej wěrje, kotrež so na jednej stronje wot Johanna Ecka z Ingolstadta a na druhej wot Andreasa Karlstadta a Martina Luthera wjedžeše. Najprjedy rozestaještaj so Eck a Karlstadt wo prašenju, hač móže so čłowjek sam za to dobre a prawe rozsudzić abo hač to njemóže. Wot 4. julija potom Luther zapřimny a z Eckom wo bamžowstwje diskutowaše. W běhu tu teje disputacije je Luther wšelake zasady katolskeje cyrkwy wotpokazał. Tak Luther mjez druhim wotpokaza měnjenje, zo je primat bamža za zbóžnosť trěbny, a twjerdžeše, zo móža so tež koncile mylić. Dale měnješe Luther, zo su mjez w lěće 1415 w Konstancu zatamanych sadow Husa tež woprawdžite ewangelske a po Swjatym pismje byle. Z tym je Luther po přeswědčenju katolskeje cyrkwy wážno fundamenty katol-

skeje wěry wupušćil. Džělenje cyrkwy wot Luthera so z tym přihotowaše. Wójwoda Jurij ze Sakskeje, kotryž bě někotre dny disputacije sčěhował, běše z tutoho časa razny njepřećel Luthera. Druzy zaso, a to wosebje z kruha němских humanistow, so přez disputaciju Lutherej přichilachu kaž Ulrich von Hutten, Albrecht Dürer a Philipp Melanchthon.

Mjeztym je 475 lět zašlo. W tutym času je so wjele přeměniło; tež počahi mjez katolskeje a ewangelskeje cyrkwy. Tak swjećimy hdys a hdys zaso ekumeniske nutnosće, kaž běše to w adwence w Michałskej cyrkwi w Budyšinje a je za 12. junija w Radworju předwězane. Wězo njejsmy z tym we wěrje hišće zjednoćeni. Wěmy wo wšelakich diferencach we wěrje. Ale řečimy džensa wjacje wo tym, štož nas zjednoća, hač wo tym, štož nas džěli. To by tež w přichodze tak wostać dyrbało.

S. Albert

Madlena Norbergowa:

400 lět reformacija w Šwedskej

Cyrkej we Uppsali

Skandinawska je znata jako tón protestantski sewjer. Tole zwuraznja so samo na chorhojach pjeć skandinawiskich krajow, na kotrychž je križ widjeć. Reformacija a lutherska wěra hraještej tu kaž w Němskej wulku rólu w cyrkwiskim, politiskim a kulturnym žiwjenju. W lěće 1993 před 400 lětami přesadzi so reformacija w Šwedskej. W cyłym zańdženym lěće, dokładnje wot 1. adwenta 1992 do 1. adwenta 1993, potajkim w cyrkwiskim lěće, so tohodla swjećeše. Za to wuhotowachu so w každym biskopstwie samostatne swjedenjenje, a w awgusće wotmě so w Uppsali, w srjedźišću cyrkwiskeho žiwjenja a sydla arcybiskopa, hłowny jubilejny tydzień. Na tutej wjele zarjadowanjach wobdželi chu so mjezynarodni hosćo, mjez nimi zastupnicy ewangelskich cyrkwjow a tež druhich nabožinow. Swjedenje dyrbye tež na džens tak trěbnu ekumenu pokazać. Swjedenje kemše w Uppsalkej katedrali swjećachu dnja 22. awgusta tohodla zhradnjenje kardinala romsko-katol-

skje cyrkwyje, patriarch prawoslawneje cyrkwyje a arcybiskopaj Šwedskeje a Finskeje (hlej wobraz). Tute kemše, kotrež trajachu połtřeća hodžiny, wysyłaše šwedska telewizija direktnje. Na nich a na cyłych swjatočnosćach wobdželi so wjele tysachosći (jenož w Uppsalu wokoło 4 000).

W Němskej bě spočatk reformacije w l. 1517, jako při Martin Luther swoje tezy na cyrkwiske durje we Wittenbergu. W Šwedskej přesadzi so wona hakle wot l. 1593, potajkim wo wjele pozdžišo kaž w druhich europskich krajach. Tole pak njerěka, zo njeběchu so reformaciske zjawy hižo prjedy w cyrkwiskim žiwjenju jewili, ale typiske šwedske pytanje za kompromisami staji nabožinsku swobodu nad jednotu kraja. Hakle, hdyž žadachu sej politiske poměry definiwne rozsud, přiwa so ewangelska wěra jako statna.

Chcemy raz trochu do stawiznow pohladac a podawki slědowac, kotrež su Šwedsku pohnuhli, tutón puć hić:

Centrum reformacije běše

Uppsala, kotraž njeběše w 16. lětstotku jenož cyrkwiske, ale tež politiske srjedźišće šwedskeho mócnarstwa. We wulkim čerwjonym srjedźowěkowym hrodze knježeše Gustav Vasa, najwuznamniši knježičel tu toho lětstotka. Runje tak měješe arcybiskop swoje sydlo w Uppsali, hdžež steješe a džens hišće steji najwjetša katedrala Skandinawiskeje, Uppsaliski dom. Tuž wowliwowachu so cyrkwiske a politiske podawki wusko, a tak běše tež cyły reformatiski proces, kotryž so w etapach wotměwaše, wusko z politiskimi wobstejnosćemi a žadanjemi časa zwjazany. Što so nětko stawaše?

Jako přińdžechu reformaciske ideje z kontinenta na sewjer, skutkowachu najprjedy romsko-katolske a reformatorske skupiny porno sebi, wuziwachu so rozdželne liturgije, a každy klósterski rjad předowaše swoju teologiju. Ewangelscy a katolscy biskopja džělachu porno sebi. Najznačiši šwedski reformator běše Olaus Petri. Tutón knježacy pluralizm pak zawinowa cyrkwisku njejednotu a rozščěpjenosć cyłeho ludu. Kral Gustav Vasa chcyše swój kraj krućišo zjednočić a, so wě, z tym tež swoju móc stabilizowac. Tuž wuziwaše wón cyrkwisku njeprzejednosć a politiske progresiwne reformaciske ideje (njewotwisnosć stata wot Roma) za swój zaměr. W l. 1527 prikaza wón konfiskaciju cyłeho wobsydstwa někak 50 šwedskich katolskich klóstrów, jich zawrěće a zakaza wšelakore katolske zadžerjenje, na př. putnikowanja a modlić so k swjatym. Runočasnje přeprasy němskich teologow do kraja, kotřiž mějachu rozšěrjenje reformacije podpěrac. A hačrunjež běše Gustav Vasa twjerdy w swoim postupowanju a někotre zběžki přećiwu njemu samo z namocu rozbi, móžeše wón při wšem swoje plany přetłóčić, dokelž běše džesać lět do toho šwedski lud wot danskeho nadknjejestwa wuswobodžił a so tohodla jako narodny idol wobhladowaše. Njezakaza pak katolsku cyrkej dospołnje. Tole běše přenja etapa reformacije.

Po smjerći Gustava Vasy

přewza w l. 1560 jeho syn Erik XIV. šwedski trón, ale dla komplota swojeho bratra Johana III. jenož na wosom lět. W tutym času so wjele njestawaše. Johan III. woženi so jako nowy šwedski kral ze sotru katolskeho pólskeho krala a běše tuteje konstelacije dla nuzowany zaso kompromisowu politiku mjez lutherskej a katolskej cyrkwy wjesć. Přesadženju reformacije pak so zadžěwaše. Po Johanje III. přewza w l. 1592 jeho syn Sigismund III. knježerstwo nad šwedskim krajom, kotryž slušeše přez personalnu uniju nětko k Pólskej, dokelž běše so Sigismund do toho (1587) jako pólski kral wuzwolił. A dokelž bě Sigismund počnu politisku móc pod wuměnjjenjom dóstał, zo wostanje katolik a tež jeho cyły kraj katolski (najwyši hamtski zastojnik cyłeho pólskeho a nětko tež šwedskeho kralestwa běše bamž w Romje), běše jasne, zo by puć rekatolizacije šoł. Wjetšina fararjow šwedskeje cyrkwyje pak to nychcyše.

Tak zwola so w l. 1593 wulka narodna zhradnjenje (synoda) do Uppsale, kotraž schadzowaše so 22 dnjow a potom mjez druhim za cyłe šwedske kralestwo Confessio Augustana, Augsburske wěrywuznace, přiwa. A tute lěto zapisa so do šwedskich cyrkwiskich stawiznow jako doskónčne přesadjenje lutherskeje reformacije. Z tym prizamkny so šwedska lutherskej cyrkwiskeje swjobje a demonstrowaše swoju distancu wot Roma. Sigismund běše nuzowany so tomu podwolić a wróci so lěto pozdžišo do Pólskeje a na přeco tam wosta. Hižo trochu wobstarny třeci syn Gustava Vasy, Karl IX., přewza šwedski trón a bu w l. 1603 oficialnje kronowany. Řeka pak, zo běše Karl IX. calwinist a hakle jeho naslědnik Gustav II. Adolf potom přeni woprawdže lutherski šwedski kral. A z nim zwjazane stawizny wšitcy znajemy. Jeho džowka Kristina pak přestupi zaso ke katolskej cyrkwi a z tym so šwedskeho tróna wzda a přesydlu so do Roma ... Ewangelska cyrkej wobchowa sej hač do přitomnosće swoj monopol w Šwedskej.

Tak daleko naš wulět dosta-wiznow.

Hesło za cyle swjedzenske léto 1992 do 1993 běše poprawom dopominanje na cyrkej samu, to rěka, zo dyrbi cyrkej w stajnej reformaciji stać, zo dyrbi so ewangelij přeco zaso z nowym žiwjenjom napjelnic w nowych časach, na nowych městnach a za nowych ludźi. Dale formulowaše rada tři hłowne tezy, kotrež běchu hesła za cyrkwinske žiwjenje w samsnym léce a pod kotrymiž so Bože služby wotměwachu:

1. solidarnosť z chudymi toho swěta
2. zraťosć we wěrje
3. žadanje za jednotu w křesćanskej cyrkwi ...

Zo by šwedzka cyrkej za se bje a za cyty lud na prašenje "Što je naša křesćanska wěra džens a kak rozumimy bibliju a naš ewangelij?" wotmoćiw móhła, zaběraše so wot l. 1983 wosebita skupina teologow z tymi prašenjemi našeje wěry a wudžěła stejnišćo k tomu. Rezultat tutoho 10lětneho džěła je 400 stronow tołsta kniha z titulom "Wuswobodjenje - wulka kniha wo křesćanskej

wěrje". Tuta so nětko po cylej Šwedzkej předawa, a we wjele wosadach so započa z jeje pomocu we wšelakich formach wo wěrje džens w cyrkwi diskutować. A tole je najskeje najwážniši rezultat cyłeho jubilejneho léta šwedzkeje reformacije 1993, dokelž njeje cyrkwinska situacija w Šwedzkej cyle jednora. 92 % ludnosće su čłonojo cyrkwe, džěci, kotrež so narodža, su awtomatise w cyrkwi, ale wone wotrośćeja husto w njewěrjacych swójbach. Cyrkej je za wjetšinu ludnosće jenož hišće městno rjanych tradicijow: wěrowanje, hody, jutry ... W zańdženych lětdžesatkow přiběraše wliw swobodnych cyrkwjow a po ameriskim přikładze wšelakich sektow mócnje. Rozščěpjenosć a duchowna njewěstosć, wosebje mjez młodymi, stej rozšěrjenej. Tola tež připućowanje emigrantow ze wšěch kóncow swěta zawostaja w cyrkwinskim mozaiku swoje slědy. Tak mamy džens jow aktiwnu finsku luthersku cyrkej, ale tež katolsku, ortodoksnu, židowsku, buddhistisku a moslemsku.

Bože słowo

Bože słowo je moj pućnik, pokazuje prawy puć. Ja bjez njeho njebych wědzał, kotry puć tón prawy je.

Bože słowo, moje stónco, rozswětluje mi mój puć, zo bych ja na Božim puću prawje postupować móht.

Bože słowo je mój přecel, moja pomoc, zepěra, přewodźuje mje po swěće do njebieskoh kralestwa.

Powěsće

Drježdžany. Sobotu, 9. ha-perleje, zapokaza so wyši krajny cyrkwinski rada Volker Kreß do swjeho noweho zastojnstwa jako krajny biskop našeje cyrkwe. Zapokazanje, kotrež so w Křižnej cyrkwi we wobłuku Božeje služby wotmě, přewjedze nawjedowacy biskop Zjednoćeneje ewangelisko-lutherskeje cyrkwe Němskeje a krajny biskop dr. Hirsch z Hannovera. Na tutech swjatočnych kemšach spěwaše tež sławny křižny chór a dujerjo sakskeho pozawniskeho misionstwa hrajachu na swjich instrumentach. Swjatočnosći w Křižnej cyrkwi přizamkny so hodžina postrowow w Domje cyrkwe. Tam porěčachu mjez druhimi tež sakski minister justicy, Steffen Heitmann, kultusowy minister Friedbert Groß a generalny superintendent n. w. Günter Krusche z Berlina.

Přejemy našemu nowemu biskopej Bože žohnowanje za tute nowe zastojnstwo a přeje-my sebi, zo by wón dale tak wotewrjeny za nas Serbow był kaž za čas jeho skutkowanja w Budyšinje.

Budestecy. Dnja 20.4.94 bu naš kantor Sieber pochowany. Z džakownosću spomina mała serbska wosada na jeho swěrnju službu. W poslednich lětach spěwaše wón stajnje we wuběrnej serbsčinje zawodnu liturgiju, z wulkej dokonjanosću byrglowaše a naše kěrłuše přewodžeše, štož druzy, kiž kantorjeja, jako samozrozumliwe w našej wosadze njewobhladuja.

Ta

Cyrkej we Łupoji Foto: A.M.

Jubilej we Łupoji

Łupoj, wjes 12 km w sewjeru wot Budyšina, ma něšto wjace hač 300 wobydlerjow. Lětsa swjeći so tu jubilej, přetož před 575 lětami so tuta wjeska přeni raz mjenuje. We Łupoji wobsteješe w prjedawšich časach šula, kotraž so 1839 protestantska pódłanska šula mjeno-waše. 1875 so jednora šula wutwari. Wona bě z wulkeho džěla serbska, dokelž we Łupoji byd-lachu tehdom 75 % Serbow. Šula so w léce 1954 zawrě. Z tutoho časa chodža džěci do Radworja do šule. 3. junija 1878 položili so zakładny kamjeň za cyrkej, kotraž so z pomocu Gustawa Adolfoweho towarstwa natwari. Hižo léto pozdžišo, mjenujcy 27. oktobra 1879, so nowa cyrkej poswjeći. Mała wosada njeměješe sama swjeho duchowneho, ale běše zwjazana z Minakałom. Wot léta 1889 dósta Łupjanska wosada wikara. Mnozy z našich prjedawšich serbskich fararjow su tu swoju službu započeli. Posledni z nich běše farar Pfuhand. Nětko je wosada z Chwaćicami zwjazana. Posled-nje serbske kemše běchu jutry 1977. Składnostnje Domowinskeho swjedženja w Radworju so njezdělu, 12. junija, w 10.00 hodž. zaso serbska Boža služba woswjeći, na kotruž so wštyc wutrobnje přeprošeni. Albert

Cyrkej w Uppsali

Wochozy. W žurli ewangel-skeje wosady Wochozy-Hamor wotmě so 27. haperleje wosadne popođnjo ze serbskim superintendentom Albertom. Knjeni fararka Christa Schröder postrowi wšitkich nanajwutrobnišo. "Wjeselu so, zo móžu džensa mjez wami być", z tutymi słowami zahaji knjez Albert tute popođnjo. Zhromadnje zaspěwa so kěrluš "Luby Jesu, my smy tu, słyšeć će a twoje słowo". Tudy we Wochozach njewotmě so po wójnje žane serbske popođnjo wjace, a Wochoženjo přijimachu tuton poskitk rady. Tež z Hamora a Sprjowjow běchu wosadni přišli. Wot 1908 do 1913 bě Bohumił Šwjela za fararja we Wochozach.

Mjez přítomnymi bě tež Inga Nowakowa wot Běłowodžanskeje župy. Zhromadnje spěwachu so serbske ludowe spěwy a tajke wot Handrija Zejlerja kaž na př. Lubka lilija a Hanka, budž wjesoła.

Jako wunošk tutoho popođnja wupraji so přeće, zo by knjez superintendent Albert njeđzelu, 31. julija, w drjewjanej cyrkwiće w Sprjowjach serbske kemše swječił. Sprjowje słyšeja do Wochožansko-Hamorskeje wosady. Tuta drjewjana cyrkwička je so w l. 1780 poswjećila a podsteješe serbskej Handrijowej cyrkwi w Mužakowje. **Elli Bigonowa**

Pohlad na w léce 1748 natwarjenu cyrkwej we Wochozach

Foto: Bigonowa

Kemše pod hołym njebjom

Na bliskim serbskim swjedženju w Radušu w Błótach budu tež serbske kemše, a to njeđzelu, dnja 26. junija w 9.30 hodžinach.

W delnjoserbskej rěči budže předować Juro Frahnaw z Picnja. Hudzić budže cyrkwinska pozawnowa skupina z Dešna a Žylowa. Dokelž džě wjeska Raduš sama žaneje cyrkwej nima, zarjaduju so kemše pod hołym njebjom při jewišću blisko přistawa. Džěłowa skupina Serbska namša so hižo na nje přihotuje. Jako wuměnenje je však žadała, zo so to njewobhladuje jako dyk oficialneho swjedženskeho programa, a tež, zo w tym času nima so ničo na swjedženišću stawać, štož by móhlo dostojnosći kemšow škodžeć abo kemšerjow mylić. Zarjadowar je tomu přihłosował. Hižo na serbskim swjedženju w léce 1992 w Janšojcach su so delnjoserbske kemše woswječiłe. Na nich so wobdžěli tehdy 181 kemšerjow, mjez nimi pólski ewangeliski chór z českeho Tešina.

W.M.

Moskwa. Katedrala Chrystusa-wumóžerja w Moskwje bě w swojim času najwjetša ortodoksna cyrkewsweća. Wona bu na přikaz Stalina w léce 1931 rozbuchnjena, dokelž měješe na tutym městnje hoberski "Palast sowjetow" nastać, kiž pak so ženje njenatwari. Marmor tuteje cyrkweje wužiwachu za wuhotowanje Moskowskeje metro. Nětko je planowane, cyrkwej na swojim přjedawším městnje znowa natwarić. To ma so w běhu 10 do 15 lět stać.

Lutherska cyrkwej w ličbach

Na swěće wuznawa so někak 58,5 mio ludži k lutherskej cyrkwi. Najwjetša lutherska cyrkwej je Šwedska, kotraž ma 7,6 mio sobustawow. Po njej přińdže ew.-luth. cyrkwej w Americe z 5,2 mio. Dokelž pak su we wšelakich krajach někotre cyrkweje lutherskeho wuznača, je po krajach ličene najwjac lutherskich w Němskej

(14,6 mio) a w USA (8,3 mio). W Němskej stej najwjetšej lutherskej cyrkwi Hannover-ska krajna cyrkwej z 3,4 mio a Bayerska krajna cyrkwej z 2,7 mio sobustawow.

Naše nowiny a časopisy před 100 lětami

Z Noweje Wsy pola Njeswačidla. Po dołhim času su so w našej wsy zaso bačony zasydliłe. Swoje hnězdo su sebi na wysokim domje zwudowjeneje žiwnoscerki Marje Schützzyneje natwarile. Tri mlode, kotraž je sebi bačonjacy por wotcahnył, su nětkole hižo tak daleko wotrostle, zo snadž hižo na nowy tydzeń wuleća. Wjesnym džěćom wjele wjesela čini, hdyž bačonjata na hnězdze steja a wjesele klepotajostareju wočakuja, kotraž jim pilnje cyrobu přinošujetaj. Staraj so z přinošowanjom wotměnjataj, a to tak, zo jedyn přeco mlodych stražuje, mjeztym zo druhi po cyrobu wuleći.

SN, 16. junija 1894

Přeprašujemy

04.06. - sobota

15.00 hodž. wosadne popođnjo w Hodžiju (sup. Albert)

05.06. - 1. njeđzela po Swjatej Trojicy

10.00 hodž. kemše w Budyšinje w Michalskej (sup. Albert)

w samsnym času Boža služba za džěći

11.45 hodž. nutrnosť w rozhłosu (sup. Albert)

13.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budestecach (sup. Albert)

12.06. - 2. njeđzela po Swjatej Trojicy

8.30 hodž. kemše w Minakale (farar Feustel)

10.00 hodž. kemše we Łupoji (sup. Albert)

17.45 hodž. ekumeniska nutrnosť w Radworju

19.06. - 3. njeđzela po Swjatej Trojicy

Serbski cyrkwinski džěń w Njeswačidle

25.06. - sobota

14.00 hodž. wosadne popođnjo w Drježdžanach (sup. Albert)

03.07. - 5. njeđzela po Swjatej Trojicy

10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michalskej (sup. Albert)

w samsnym času Boža služba za džěći

11.45 hodž. nutrnosť w rozhłosu (sup. Albert)

13.30 hodž. kemše w Budestecach (sup. Albert)

Pomhaj Bóh, časopis ewangel-skich Serbow. Rjaduje Konwent serbskich ewangel-skich duchownych. Domowina-Verlag GmbH — Ludowe nakładnistwo Domowina, Sukelnska 27, 02625 Budyšin. Redaktor a skazanki: sup. Siegfried Albert, Serbski kěrchow, 02625 Budyšin, tel. 0359 1/4 22 01. - Sadžba: Serbske Nowiny Budyšin, čišć: Serbska čišćernja tzwr w Budyšinje. - Wuchadza jónkróć za měsac.

Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Nr. 30 000 110, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 850 549 62